

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

UGANDA: TARIM VE MÜTEAHİTLİK SEKTÖRLERİ

ZEKİ VURAL
TİCARET MÜŞAVİRİ

Kampala Ticaret Müşavirliği
18 Aralık 2025

İçindekiler

1. UGANDA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.UGANDA EKONOMİSİ HAKKINDA BİLGİLER

3.TÜRKİYE UGANDA ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER HAKKINDA BİLGİLER

4. UGANDA TARIM SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

5.TARIM SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE UGANDA İLİŞKİLERİ

6. UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

7. MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE UGANDA İLİŞKİLERİ

8. SONUÇ VE KAYNAKÇA

1. UGANDA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Resmi Adı: Uganda Cumhuriyeti

Yönetim Biçimi: Cumhuriyet, Devlet başkanı olan Cumhurbaşkanı, hem devletin hem de hükümetin başıdır.

Cumhurbaşkanı; Yoweri Museveni, Uganda'nın 29 Ocak 1986 tarihinden beri Cumhurbaşkanı olarak görev yapmaktadır.

Bir sonraki Cumhurbaşkanlığı Seçimi: 15 Ocak 2026 tarihinde gerçekleşecektir.

Bağımsızlık Tarihi: 9 Ekim 1962 (Birleşik Krallık'tan)

Başkent: Kampala

Resmi Diller: İngilizce ve yerel dil olarak Lugandaca yaygın olarak konuşulmaktadır.

Uganda Para Birimi: Uganda Şilini UGX

1 USD=3.550 UGX

COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

- **Konum:** Doğu/Orta Afrika'da, Ekvator üzerinde yer alan, denize kıyısı olmayan bir kara ülkesidir.
- **Yüzölçümü:** Toplam 241.038 km² (yaklaşık 44.000 km²'si su alanları, özellikle Victoria Gölü).
- **Komşuları:** Doğuda: Kenya, Batıda: Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kuzey: Güney Sudan, Güney: Tanzanya ve Ruanda
- **Önemli Coğrafi Özellikler:** Victoria Gölü'nün önemli bir kısmına sahip olup, savanlardan karlı dağlara kadar çeşitli manzaralara sahiptir.
- **İklim:** Genellikle tropikal bir iklim hakimdir. Yüksek rakım nedeniyle sıcaklıklar genellikle ılımandır ve yıl boyunca iki yağmurlu, iki kurak mevsim yaşanır.
- **Lojistik ve Ulaşım:** Ülkenin okyanusa kıyısı olmamasında dolayı denizyolu ile gelen kargolar Kenya'nın Mombasa limanı ve Tanzanya'nın Daresselam limanı üzerinden ulaşmaktadır.

DEMOGRAFİK YAPISI

- **Nüfus (2024 tahmini):** Yaklaşık 49 milyon kişi. Kampala başkent olarak çok göç alan bir yer.
- **Nüfusun yarısından fazlası 18 yaşın altında olup, dünyanın en genç ülkelerinden biridir. Nüfusun %25'i şehirlerde %75'i kırsalda yaşamaktadır.**
- **Dini Dağılımı:** Protestan: %45,1, Katolik: %39,3, Müslüman: %13,7 ve Diğer: %1,9 (yaklaşık)
- **İdari yapı ve önemli şehirler** ülke idari olarak bölgelere (Doğu, Kuzey, Orta, Batı) ve bu bölgeler de çok sayıda ilçeye (district) ayrılmıştır.
- **Başkent ve en büyük şehri** Kampala olup, Gulu, Lira, Jinja, Entebbe, Mbarara ve Mbale en önemli şehirleri arasında yer almaktadır.

UGANDA'DA MÜLTECİLERİN DURUMU

- Uganda, Doğu Afrika'da en fazla mülteci barındıran ülkelerden biridir; çoğu Güney Sudan, Demokratik Kongo ve Burundi'den gelmektedir. Güncel olarak yaklaşık 1.6 milyon mülteci bulunmaktadır.
- Uganda, "Açık Kapı Politikası" ile mültecilere güvenli geçiş ve yerleşim imkânı sağlar. Mülteciler, kırsal alanlarda kendi topluluklarını kurabilmekte ve tarım yapabilmektedir. Mülteciler çalışabilir, mülk edinebilir ve eğitim ile sağlık hizmetlerine erişebilmektedir.
- Mülteciler hem resmi kamplarda hem de kırsal alanlarda dağınık şekilde yaşarlar; Bidi Bidi ve Nakivale gibi büyük kamplar öne çıkar.
- Kaynak sınırlılıkları, altyapı yetersizlikleri ve ekonomik baskılar hâlen önemli sorunlardır.

UGANDA'NIN ÜYE OLDUĞU KURULUŞ VE BİRLİKLER

1. Bölgesel Örgütler ve Birlikler

- Doğu Afrika Topluluğu (EAC)
- Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA)
- Doğu Afrika Kalkınma Bankası (EADB)
- Doğu Afrika Sivil Havacılık Güvenliği Ajansı (CASSOA)

2. Kıtasal Örgütler

- Afrika Birliği (AU)
- Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA)
- Afrika Kalkınma Bankası (AfDB)
- Afrika İhracat–İthalat Bankası (Afreximbank)
- Pan-Afrika Parlamentosu (PAP)
- Afrika Finans Kurumu (AFC)
- NEPAD (Afrika Kalkınma Ortaklığı)
- Afrika Ticaret Sigortası Ajansı (ATI)
- Doğu Afrika İş Konseyi (EABC)

UGANDA'NIN ÜYE OLDUĞU KURULUŞ VE BİRLİKLER

3. Küresel Örgütler

- Dünya Ticaret Örgütü (WTO) , Uluslararası Para Fonu (IMF)
- Dünya Bankası Grubu (IBRD – IDA) , İslam Kalkınma Bankası (IsDB)
- Bağlantısızlar Hareketi (NAM) , İslam İşbirliği Teşkilatı (OIC)
- Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) , Commonwealth (İngiliz Milletler Topluluğu)
- Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU)
- Dünya Posta Birliği (UPU)
- Dünya Gümrük Örgütü (WCO)
- Birleşmiş Milletler (BM / UN) ve ilgili tüm alt kuruluşlar: Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)... vb.

Uganda, hem Afrika kıtasına entegre olmuş hem de küresel düzeyde aktif bir devlet. Bölgesel birlik üyelikleri Uganda'nın Doğu Afrika içindeki ekonomik ve siyasi entegrasyonunu sağlarken; küresel kuruluşlara üyelik, uluslararası normlarla uyum, yardım-yatırım ve dış politika çeşitliliği için de temel oluşturmaktadır.

2.UGANDA EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

Yıl	GSYH (USD, milyar)	Kişi Başı GSYH (USD)	Reel Büyüme (%)	İşsizlik Oranı (%)	Enflasyon oranı	Faiz Oranı
2020	39.64	845.8	3.0	3.8	3.3	7.67
2021	40.53	882.8	3.5	3.4	2.2	6.71
2022	45.57	963.1	4.6	2.9	7.2	8.04
2023	49.27	1002.3	5.3	2.8	5.4	9.79
2024	53.65	1072.7	6.1	2.9	2.7	9.94

Not: 2025 yılı için GSYH 57.3 Milyar Dolar, Kişi başı gelir 1.300 USD, Büyüme oranı ise 6.2 civarında tahmin edilmektedir. İşsizlik Oranı 18-30 yaş aralığında yaklaşık % 15-20 civarındadır. Enflasyon oranında 2025 yılı tahminleri yaklaşık % 4 iken, faiz oranı Uganda Merkez bankası tarafından % 9.75 olarak sabitlenmiştir.

UGANDA EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

- Uganda'da ekonomik istikrarının yanında siyasi istikrarın varlığı, Doğu Afrika bölgesinin son beş yılda en fazla doğrudan yabancı yatırım alan ülkesi haline gelmiştir.
- Bunun nedenleri arasında öngörülebilir bir yatırım ortamı, liberal bir ekonomi, iyi bir pazar erişimi, güçlü doğal kaynak tabanı ve hükümet tarafından özel sektöre verilen teşvikler bulunmaktadır.
- Ülkede petrolün keşfedilmesiyle ekonomide canlanma başlamış olup, yabancı yatırımcıların daha fazla ilgisini çekmeye başlamıştır.
- Dünya Bankası Doing Business Raporuna göre 190 ülke içinde iş yapma kolaylığı açısından 116. sırada yer almaktadır
- Uganda tarım, maden, Enerji, ulaşım, imalat ve IT sektörlerinde yatırım imkânları gittikçe artmaktadır.

YABANCI YATIRIMCILARA YÖNELİK TEŞVİKLER

1. Vergi ve Mali Teşvikler

- Stratejik sektörlerde, sanayi parkları ve serbest bölgelerde 5–10 yıla kadar kurumlar vergisi muafiyeti bulunmaktadır.
- Makine ve ekipman yatırımlarında yüksek oranlı amortisman imkânı mevcuttur.
- Ar-Ge ve Eğitim Giderlerinin tamamı vergi matrahından indirilebilmektedir.
- Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları kapsamında Bazı ülkelerle temettü, faiz ve telif vergilerinde indirim sağlanmaktadır.

2. Serbest Bölgeler ve Endüstri Parkları Teşvikleri

- 10 yıla kadar gelir vergisi muafiyeti uygulanmaktadır.
- Gümrük vergisi ve KDV istisnası bulunmaktadır.
- Altyapısı hazır arsa, enerji ve lojistik kolaylığı var
- İhracata yönelik üretimde tam vergi avantajı sağlanmaktadır.
- Hızlandırılmış ruhsat ve lisans süreçleri mevcuttur.

3. Kâr Transferi ve Finansal Serbestlik

- Kâr, temettü ve sermayenin serbestçe yurtdışına transferi var ve Döviz işlemlerinde kısıtlama yoktur.
- Yabancı yatırımcıya mülkiyet ve yatırım

YABANCI YATIRIMCILARA YÖNELİK TEŞVİKLER

4. Gümrük ve KDV Avantajları:

- Üretimde kullanılan makine, teçhizat ve yedek parçalarda gümrük vergisi ve KDV muafiyeti var.
- İhracat için kullanılan girdilerde tam vergi istisnası uygulanmaktadır.
- Serbest bölgelerde ithalat ve ihracat işlemleri vergisiz olarak gerçekleştirilmektedir.

5. Yatırım Kolaylaştırma Destekleri:

- Uganda Yatırım Otoritesi (UIA) One-Stop Centre: Şirket kuruluşu, Çalışma izinleri, Lisans ve ruhsat işlemlerini hızlı bir şekilde sağlamaktadır.
- Ayrıca, Kampala dışındaki yatırımlara ilave teşvikler verilmektedir.

6. Öncelikli Sektörlere Özel Teşvikler:

- Tarım & Agro-işleme
- İmalat sanayi
- Madencilikte katma değerli üretim
- Enerji, altyapı, lojistik
- İlaç, sağlık ve teknoloji

Bu sektörlerde daha uzun vergi tatili ve ek muafiyetler uygulanabilir.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM MİKTARLARI

Sıra	Ülke	2019–2023 Yılları Arasında Doğrudan Yabancı Yatırım Toplam Miktarı	Değerlendirme
1	Uganda	~8,95 milyar USD	Uganda, 2019–2023 döneminde yaklaşık 8,95 milyar USD ile bölgenin en fazla yabancı yatırım çeken ülkesi olmuştur. Özellikle, petrol ve doğal gaz projeleri, altyapı ve enerji sektörleri önemli rol oynamıştır.
2	Ruanda	~6,99 milyar USD	
3	Dem. Kongo Cum. (DRC)	~6,37 milyar USD	
4	Tanzanya	~5,91 milyar USD	
5	Burundi	~4,96 milyar USD	

UGANDA EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

- Uganda ekonomisi, büyük ölçüde tarıma dayansa da, madencilik ve sanayi sektörleri ülkenin gelecekteki büyüme dinamoları olarak öne çıkmaktadır.
- Ekonominin %24,2'si tarıma, %25,5 sanayiye ve %50,3'ü ise hizmet sektörüne dayanmakta olup işgücünün %71'i tarımda, %7'si sanayide, %22'si ise hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.
- Sanayide imalat ve gıda işleme, madencilikte ise petrol ve altın başat rol oynamaktadır. Her iki sektör de henüz tam potansiyeline ulaşmamıştır ve yabancı yatırımla gelişimini sürdürmektedir.
- İmalat Sanayide Öne Çıkan Alt Sektörler:
 - Gıda ve İçecek İşleme: Tarımsal ürünlerin bolluğu nedeniyle en büyük alt sektördür.
 - Çimento ve Yapı Malzemeleri: Altyapı yatırımları sayesinde hızla büyümektedir.
 - Tekstil ve Konfeksiyon: Pamuk üretimi bu sektörün gelişimi için temel oluşturur.
 - Sanayi Bölgeleri: Hükümet, yabancı yatırımı çekmek ve üretimi teşvik etmek için özel Endüstri parkları kurmaktadır.
- Ülkede birçok serbest ekonomik bölge ve endüstri bölgesi bulunmaktadır. 19'u merkezi, 3'ü doğuda, 1'i kuzeyde ve 1'i batıda olmak üzere toplam yaklaşık 24 serbest bölge bulunur.
- Bunların bir kısmı aktif olarak işletilmekte, bir kısmı ise gerçek yatırım projeleri veya üretim tesisleri için geliştirilmekte olan alanlardır.

ALTIN İHRACATI

Yıllar	Top. İhracatı (Milyar USD)	Top. Altın İhracatı (Milyar USD)	Altın İhracatının Toplam İhracata Oranı
2020/2021	5.278,73	2.249,73	% 42,61
2021/2022	3.836,58	0,00	0
2022/2023	5.396,23	1.066,81	% 19,76
2023/2024	7.818,86	2.984,66	% 38,17
2024/2025	10.635,47	4.210,93	% 39,59

- Altın, Uganda'nın en büyük döviz kazandıran madenidir ve son yıllarda ihracatın zirvesinde yer almaktadır. Bakır ve Kobalt, Kalay, tungsten, demir, beril, fosfat ve kireçtaşı diğer önemli maden varlıklarıdır.
- Uganda enerji sektörü, ülkenin ekonomik kalkınmasında kilit rol oynamakta olup hem yenilenebilir enerji potansiyeli hem de enerji erişim sorunları açısından önemli bir dönüm noktasındadır. Hidroelektrik, güneş, biyokütle ve diğer yenilenebilir kaynaklar açısından oldukça zengin olup bu alanlarda çok ciddi yatırım potansiyeli bulunmaktadır.
- Petrol ve Gaz: Albert Gölü bölgesindeki devasa ham petrol keşifleri (yaklaşık 6,5 milyar varil olduğu tahmin ediliyor), gelecekteki sektörün ana dinamosu olacaktır. Ticari üretimin 2026 yılında başlaması beklenmektedir.

Uganda İhracat ve İthalat Verileri

Yıl	İhracat (USD, milyar)	İhracattaki Yüzdelik Değişim Oranı	İthalat (USD, milyar)	İthalattaki Yüzdelik Değişim Oranı	Cari Denge	Cari Dengedeki Yüzdelik Değişim Oranı
2020	5.278,73	% 38,65	9.935,50	% 33,52	-4.656,77	%12,81
2021	3.836,58	% -27,32	8.679,30	% -12,64	-4.842,72	% 3,99
2022	5.396,23	% 40,65	10.319,20	% 18,89	-4.922,97	% 1,65
2023	7.818,86	% 44,89	12.931,20	% 25,31	-5.112,34	% 3,84
2024	10.635,47	% 36,02	15.717,80	% 21,54	-5.112,33	% -0,58

Uganda ekonomisi, güçlü bir şekilde büyümekte olup, cari açık yüksek seviyede kalmaya devam etmektedir, Bu durum dış finansman ihtiyacını artırmaktadır. Bununla birlikte enflasyon yönetilebilir düzeydedir ancak gıda ve enerji fiyatları risk oluşturmaktadır.

Uganda İhracatında İlk 10 Ürün

Ürün Adı	2023 Yılı (Milyon \$)	2024 Yılı (Milyon \$)
Altın	2.984,66	4.210,93
Kahve	965.330	1.547.13
Temel Metaller ve Ürünler	219.650	282.900
Mısır	204.460	115.020
Kahve Çekirdeği	140.710	351.620
Petrol Ürünleri	140.160	145.900
Balık ve Ürünleri	137.490	136.210
Çimento	91.160	85.080
Ham Petrol	103.150	77.620
Şeker	85.590	158.090

ALTIN VE KAHVE HAKKINDA ÖZET BİLGİ

Gösterge	➤ Altın	➤ Kahve
İhracattaki Sırası	1. Sırada	2. Sırada
Yıllık İhracat Geliri	2,9-4,3 Milyar USD	0,9-1,5 Milyar USD
Toplam İhracattaki Payı	%35 – %45	%15 – %20
GSYH'ye Doğrudan Katkısı	≈ %5	≈ %4
İstihdam Etkisi	Düşük	Yüksek
Katma Değer	Düşük (ham ihracat)	Orta (işleme sınırlı)
Başlıca Pazarlar	BAE (Dubai)	Avrupa Birliği, ABD, İtalya, Almanya

- Altın, Uganda'nın en büyük döviz kazandırıcı ihracat ürünü olup ödemeler dengesi ve döviz rezervlerine kısa vadeli güçlü katkı sağlamaktadır. Ancak, istihdama etkisi sınırlı, sanayi entegrasyonu zayıf ve şeffaflık ve izlenebilirlik riskleri mevcuttur. Özetle; Altın, Uganda ekonomisi için yüksek döviz – düşük kapsayıcılık anlamına gelmektedir.
- Kahve, Uganda'nın en stratejik tarımsal ihracat ürünü olup kırsal ekonomi ve gelir dağılımı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Kahve türleri olarak %80 Robusta – %20 Arabica ihraç edilmektedir. Özetle; Kahve, daha düşük döviz getirisine rağmen istihdam, sosyal denge ve sürdürülebilir büyüme açısından vazgeçilmez bir ürün haline gelmiştir.

Uganda İthalatında İlk 10 Ürün

ÜRÜN ADI	2023 Yılı (Milyon \$)	2024 Yılı (Milyon \$)
Mineral Ürünler (Petrol ürünleri hariç)	1.831.390	2.994.030
Makine Ekipmanları, Araçlar ve Aksesuarları	1.925.760	2.163.530
Petrol Ürünleri	1.619.870	1.664.210
Kimyasal ve İlgili Ürünler	799.520	868.530
Bitkisel ve Hayvansal Ürünler, İçecekler, Katı ve Sıvı Yağlar	731.990	865.110
Adi Metaller ve Ürünleri,	719.140	820.090
Plastik, Kauçuk ve İlgili Ürünler	548.580	618.410
Muhtelif İmal Edilen Eşyalar	401.310	394.010
Hazır Yiyecek, İçecek ve Tütün	296.220	338.730
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	294.070	300.590

3.Türkiye – Uganda Arasındaki Ticari İlişki hakkında Bilgiler

Yıllar	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Payı (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	Türkiye'nin Payı (%)	İkili Dış Ticaret Hacmi (Bin \$)	İkili Dış Ticaret Dengesi (Bin \$)
2020	9.093.000	0,2	53.836.000	0,6	62.929.000	44.743.000
2021	12.361.000	0,3	59.608.000	0,7	71.968.000	47.247.000
2022	29.983.000	0,7	64.081.000	0,7	94.064.000	34.098.000
2023	30.239.000	0,4	52.056.000	0,4	82.295.000	21.816.000
2024	24.220.000	0,28	50.920.000	0,4	75.140.000	26.700.000
2025 (Ocak-Ekim)	31.457.000	-	95.823.000	-	127.280.000	64.367.000

Türkiye'nin Uganda'dan İthal Ettiği Önemli Ürünler

Ürün Adı	2023 Yılı (Bin \$)	2024 Yıl (Bin \$)
Jelatin ve Türevleri	9.036.000	4.296.000
Kakao Çekirdeği	6.188.000	12.227.000
Kahve	6.096.000	3.425.000
Susam tohumu	3.247.000	786.000
Tütün	2.071.000	723.000
Plastik Atıkları	1.088.000	671.000
Doğal Mineraller	215.000	622.000
Pamuk	365.000	285.000

Türkiye'nin Uganda'ya İhracatında Önemli Ürünler

Ürün Adı	2023 Yılı (Bin \$)	2024 Yılı (Bin \$)
Ayakkabı	2.901.000	1.108.000
Buğday unu	2.864.000	1.245.000
Elektrikli Fırınlr	1.869.000	2.751.000
Mayalar ve Kabartma Tozları	2.060.000	2.279,000
Mobilya	1.366.000	2.389.000
İlaç	1.294.000	1.038.000
Transformatörler	84.000	2.400.000
Tavuk yumurtaları	1.162.000	842.000
Elektrik Panoları	110.000	1.110.000
Enzimler	365.000	896.000

DÖVİZ VE BANKACILIK

- Ülkenin Turizm ve Yurtdışı İşçi Dövizleri Uganda için önemli bir döviz kaynağıdır.
- Ülkeye döviz giriş ve çıkışında, 10.000 ABD Doları veya EURO ve üzeri miktar beyan edilmelidir. Para beyanı, Uganda Gümrük ve Sınır Kontrol Kurumuna yapılır.
- Beyan edilmeden sınırdan geçmek suçtur ve bu cezayı doğurabilir. Ceza miktarı yaklaşık olarak 10 000 USD olup bazen hapis cezası şeklinde de uygulanabilmektedir. Yargılamada ayrıca el koyma veya ek yaptırımlar da söz konusu olabilir.
- Uganda'da döviz işlemleri yalnızca yetkili bankalar ve döviz büroları üzerinden yapılmakta olup Bankalar aracılığıyla döviz getirip götürmek daha güvenli ve yasal bir yol olarak tavsiye edilmektedir.

DÖVİZİN KAYNAKLARI

	Hizmet	Özellik
Tarım	Kahve	Arabica ve Robusta, ülkenin en büyük ihracat ürünü
	Çay	Siyah ve yeşil çay, ihracat odaklı
	Şeker	Şeker kamışı işlenerek hem iç piyasaya hem ihracata sunuluyor
	Muz & Diğer tropik meyveler	Ananas, mango, papaya, avokado
Madencilik & Enerji	Altın	Küçük ölçekli ama önemli ihracat kalemi
	Petrol	Yeni geliştirilen sahalardan ihracat potansiyeli
	Hidroelektrik enerji	Ülke içi ve komşulara enerji ihracatı
Sanayi	Gıda işleme	Kahve, çay, şeker, meyve suyu gibi işlenmiş ürünler
Hizmetler	Turizm	Milli parklar, göller, gorilla trekking
	Lojistik & Taşımacılık	Doğu Afrika bölgesinde transit taşımacılık
	Finans & Bankacılık	Döviz işlemleri, krediler ve sigorta hizmetleri
Diğer Döviz Kaynakları	Diaspora transferleri	Yurt dışındaki Ugandalılardan gelen para

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

- Uganda bankacılık sistemi gelişmiştir. Ulusal ve uluslararası bankalar faaliyet göstermektedir. Yabancılar ve yabancı şirketler hesap açabilirler, yurtdışına döviz transfer edebilirler. Yerli yabancı yaklaşık 26 adet banka bulunmaktadır.
- Düzenleyici Kurum Uganda Merkez Bankasıdır. (Bank of Uganda)
- Uganda'nın finans sistemi çok katmanlı bir yapıda düzenlenmiştir. Ticari Bankalar (Commercial Banks): Ülkenin en büyük bankacılık türü olup mevduat toplar, kredi verir, uluslararası işlemler sunar.
- Bankalar; kişisel banka hesapları, kredi kartları, kredi ve yatırım ürünleri, döviz işlemleri ve uluslararası transferler gibi hizmetler sunar.
- Kredi ve Mikrofinans Kurumları: Daha küçük ölçekli finans kuruluşları; mikrofinans, kredi ve tasarruf hizmetleri sağlar.
- Mikrofinans ve SACCO'lar: Depozito almadan mikro finans kurumları, tasarruf-kredi kooperatifleri vb. Bu yapı, hem şehirlerde hem kırsal alanlara hizmet vermektedir.

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

- **Dijital bankacılık:** Mobil uygulamalar, internet bankacılığı hızlı büyümeye devam etmektedir. Özellikle genç nüfus ve akıllı telefon yaygınlığı bu dönüşümü hızlandırıyor. Bu durum bankacılık işlemlerini daha hızlı, düşük maliyetli ve erişilebilir çözümler sunmaya imkan vermektedir.
- **Mobil Para Uygulaması:** Uganda'da bankacılıkla birlikte mobil para uygulaması çok yaygındır. Banka hesapları ile mobil para uygulamaları birlikte çalışmaktadır. Böylece, insanlar fiziksel bankaya gitmeden tasarruf, ödeme ve transfer işlemleri yapabiliyor. Ancak dijitalleşme ile erişim genişlese de siber güvenlik riskleri ve altyapı sorunları bankacılık için önemli bir zorluk oluşturuyor
- **Mevduat Koruma Sistemi:** Bankaların çökmesi veya iflası durumunda bireysel tasarruf sahiplerini korumaya yardımcı olmaktadır.
- **İslami Bankacılık:** 8 Eylül 2023 tarihinde Salaam Bank Uganda Ltd'ye ülkenin ilk İslami bankacılık lisansı verildi. Banka daha sonra 27 Mart 2024'te devlet protokolüyle resmî olarak piyasaya tanıtıldı ve faaliyetinin başladığı duyuruldu. Salaam Bank, faizsiz bankacılık ürünleri sunarak finansal hizmetlere farklı bir seçenek getirmektedir.

GÜMRÜK SÜRECİ

1. Vergi Numarası (Tax Identification Number-TIN) ve Firma Kaydı

Herhangi bir ticari mal ithal veya ihraç etmek için önce Uganda Revenue Authority (URA) üzerinden bir Tax Identification Number (TIN) almanız gerekir. Bu, firmaya gümrük işlemleri yapma yetkisi veren temel kayıt numarasıdır.

2. Ticari mallar için aşağıdaki belgeler genellikle zorunludur:

- Ticari Fatura (Commercial Invoice) – malın fiyat ve ayrıntılarını gösterir
- Taşıma Belgesi (Bill of Lading / Airway Bill) – malın taşındığını gösterir
- Paketleme Listesi (Packing List)
- Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin)
- Ürünlere göre gerekli sertifikalar (Sağlık, kalite gibi)

3. Pre-Export Uygunluğu (PVoC):

Uganda, bazı ürünler için Pre-Export Verification of Conformity (PVoC) zorunluluğu uygular. Bu, ihracat ülkesinde malların Ugandalı standartlara uygunluğunu teyit eden bir sertifikadır. Belirli ürün grupları (örneğin elektronik, kimyasallar vb.) için bu belge olmadan ithalat yapılamaz.

GÜMRÜK SÜRECİ

4. Beyan ve Elektronik Platform Kullanımı:

Uganda'da ticari malların gümrük beyannamesi ve diğer belgelerin teslimi ASYCUDA World adı verilen elektronik sistem üzerinden yapılır. Bu sistemle:

- Ticari beyanname elektronik olarak sunulur
- Vergi ve harç hesaplaması otomatik yapılır
- İşlem takibi online yapılabilir

Uganda ayrıca bu sistemi Uganda Electronic Single Window (UESW) adıyla tek platforma entegre etmiştir; böylece tüm gereklilikler tek noktadan (tek pencere) yürütülür.

5. Vergi ve Harçların Hesaplanması

Gümrük işlemleri değerlendirilirken bordroda (declaration) belirtilen CIF değeri (mal + sigorta + navlun) üzerinden: Gümrük vergisi, Katma Değer Vergisi (KDV), Özel vergiler ve harçlar uygulanmakta olup vergi oranları ürünün HS kodu (GTIP benzeri) ve sınıflandırmasına göre değişmektedir.

6. Muayene ve Denetim

Vergi ve belgeler değerlendirildikten sonra gümrük, malları fiziksel muayeneye, belge kontrolüne veya her ikisine tabi tutabilmektedir. Uganda Ulusal Standartlar Ofisi (UNBS), zorunlu standart kapsamındaki ürünler için ithalat denetimi yapar ve mallar uygun bulunursa İthalat İzin Belgesi (Import Clearance Certificate-ICC) düzenler. Bu sertifika malların gümrük sahasından çıkışı için gerekli olabilmektedir.

7. İzinler ve Standart Uygunluğu:

Bazı ürünlerde ek izinler gerekebilir:

- Sağlık sertifikaları (gıda/ilaç)
- Phytosanitary (bitki sağlığı) sertifikaları (tarım ürünleri)
- Diğer ürünlere özgü düzenleyici belgeler

Bu belgeler, özellikle canlı-gıda, kimyasal, tıbbi ve tehlikeli ürünler için zorunludur.

8. Malların Serbest Bırakılması

Tüm gümrük vergileri ödendikten, belge kontrolü ve muayene tamamlandıktan sonra:

- URA tarafından bir Release Order (Serbest Bırakma Belgesi) düzenlenir
- Mallar gümrük sahasından çıkarılır ve teslim alınır.

Elektronik sistem sayesinde bu süreç hızlandırılmıştır ve takibi online mümkündür.

9. Ticari mal ithalatında belge eksikliği veya yanlış beyan:

Belge eksikliği veya yanlış beyan; ceza, gecikme veya el koyma ile sonuçlanabilir. Standartlara uygun olmayan ürünler reddedilebilir veya geri gönderilebilir. Bu nedenle PVoC ve kalite sertifikaları önemlidir. Elektronik sistemlerinin kullanımı işlemleri hızlandırır ve kâğıt yükünü azaltmaktadır.

İHRACATTA ZORUNLU LİSANS VE SERTİFİKALAR

➤ İhracatta Zorunlu Lisanslar:

- **Balık ürünleri - Ministry of Agriculture(Tarım Bakanlığı)**
- **Tomruk ihracatı – Ministry of Water and Environment(Su ve Çevre Bakanlığı)**
- **-Deri-Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)**
- **-Kahve- Coffee Development Authority (Uganda Kahve Geliştirme Otoritesi)**
- **-Yaban hayatı ürünleri- Uganda Wildlife Authority(Uganda Yaban Hayat İdaresi)**
- **-Balık ürünleri- Directorate of Fisheries Resources(Balık Kaynakları Müdürlüğü)**
- **-Hayvan ürünleri- Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)**

➤ İhracatta Zorunlu Sertifikalar:

- **Kalite sertifikası – Uganda National Bureau of Registration(Uganda Ulusal Kayıt Bürosu)**
- **Bitki sertifikası- Çay, kahve, meyve, sebze ve tahıl için ilgili ajanslardan.**
- **Canlı hayvanlar sağlık sertifikası- Directorate of Animal Resources(Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)**

GÜMRÜK VERGİLERİNİN TÜRLERİ

Ticari İthalat Vergileri

- **Gümrük Vergisi (Import Duty):** EAC ortak dış tarifesine göre uygulanır. Bitmiş ürünlerde genellikle %25, ara mallarda %10, bazı hammadde ve sermaye mallarında %0.
- **Katma Değer Vergisi (KDV / VAT) :** İthal edilen mallarda %18 KDV uygulanır. Hesaplama: CIF değeri + Gümrük Vergisi üzerinden yapılmaktadır.
- **Stopaj Vergisi (Withholding Tax – WHT):** ithalatta %15 oranında uygulanabilmektedir.
- **Özel Tüketim Vergisi (Excise Duty):** Alkollü içecekler, tütün, lüks mallar vb. ürünlerde farklı oranlarda uygulanır.
- **Altyapı Vergisi: (Infrastructure Levy):** 2025 itibarıyla tüm ithalatta %1,5 uygulanmaktadır.
- **İthalat Beyan Ücreti (Import Declaration Fee):** 2025 itibarıyla %1 oranında uygulanır.

İTHALAT KAPSAMINDA TAHSİL EDİLEN DİĞER VERGİLER

- Uganda'da, genel olarak advalorem esasına dayalı gümrük vergi sistemi uygulanıyorken, akaryakıt için spesifik vergilendirme yöntemi benimsenmiştir. Bahse konu vergilerin tahsilatı ve yönetimi Uganda Gelir İdaresi (Uganda Revenue Authority) tarafından yürütülmektedir.
- İthalat kapsamında alınan diğer vergiler aşağıda yer almaktadır. Mal ve hizmetin türüne göre tahsil edilmektedir.
 - Petrol Tüketim Vergisi: Petrol ithalatında yakıt/yağ türüne bağlı olarak litre başına UGX 200 ile UGX 1.450 arasında vergi tahsil edilir.
 - Dijital Hizmetler Vergisi: Dijital mal ve hizmet üreten yabancı işletmelerden % 5 vergi tahsil edilir.
 - Çevre Vergisi: Araç ithalinde CIF üzerinden %0 (5 yaştan küçük), %35 (5-10 yaş arası), %50(10 yaştan büyük) olarak tahsil edilir.

GÜMRÜK VERGİLERİNİN MUAFİYETLERİ

Yolcu ve Kişisel Eşya Vergileri

1. Kişisel kullanım için getirilen eşya ve bagajın belirli kısmı vergiden muaf.
2. bir günden fazla dışarıda olan yolcular için kişisel eşya değeri limiti ~2,000 USD.
3. Diplomatik personel veya dönüş yapan kişiler özel muafiyetlerden yararlanabilir.
4. İçki, sigara, parfüm gibi ürünlerde belirli limitlerde duty-free yani vergi muafiyeti vardır.
5. Beyan edilmesi gereken eşya ve dövizler kırmızı hat üzerinden bildirilmelidir; aksi halde vergilendirilir.

Doğu Afrika Topluluğu Gümrük Yönetimi Yasasına (EAC) Göre Muafiyetler:

1. Resmî kişiler ve devlet başkanları.
2. Diplomatik ve uluslararası kuruluşlar.
3. Fiziksel engelli kişiler veya sosyal amaçlı malzemeler.
4. Giysi ve kişisel eşyalar (kişisel kullanım için).
5. Ev eşyası ve kişisel araçlar (belirli şartlarda).
6. Eğitim ve sağlıkla ilgili malzemeler.
7. Tarımsal girdi ve ilaç üretim girdileri gibi özel kategori ürünler.

GÜMRÜK VERGİLERİNİN AVANTAJLARI

Diğer Gümrük Avantaj ve Teşvikler

- **Geçici İthalat (Temporary Importation):** Belirli süreli ithalatlarda vergi muafiyeti uygulanabilir.
- **Duty Drawback:** İhracat için kullanılan girdilerde ödenen ithalat vergilerinin iadesi.
- **Bonded Warehousing / Serbest Bölgeler (Free Zones):** Vergi ertelenebilir veya düşürülebilir.
- **Üretim Altında Giriş (Manufacturing Under Bond):** İhracat için üretimde kullanılan girdiler vergiden muaf olabilir.

VERGİ MUAFİYETİ UYGULANAN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

1. KDV'DEN MUAF ÜRÜNLER

- İşlenmemiş tarım ürünleri (mısır, buğday, pirinç, kahve, pamuk vb.) Tohum, fide, gübre, Canlı hayvanlar, Hayvansal yemler
- Temel ilaçlar, Tıbbi cihazlar ve sarf malzemeleri, Aşılar ve Sağlık hizmetleri
- Eğitim hizmetleri, Ders kitapları ve Eğitim materyalleri
- Elektrik arzı (belirli tüketim seviyelerine kadar), Hidroelektrik santrali malzemeleri ithalatı KDV'den muaf tutulmuştur. Su temini ve Sosyal hizmetler de KDV den muaftır.

2. GÜMRÜK VERGİSİNDEN MUAF ÜRÜNLER

- Üretimde kullanılacak makine ve ekipman, Sanayi tesisleri için özel makineler ve Yedek parçalar (belirli koşullarda)
- Tarım makineleri (traktör, hasat ekipmanı vb.), Sulama ekipmanları ve Tarımsal üretim ekipmanları
- Sağlık & İnsani Yardım: Tıbbi cihazlar, İnsani yardım malzemeleri ve Afet ve acil durum ekipmanları

3. SERBEST BÖLGELER

- Serbest Bölge kapsamına giren tüm girdiler gümrük vergisinden muaftır.

VERGİ MUAFİYETİ UYGULANAN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

4. KDV, GÜMRÜK VERGİSİ ve STOPAJ MUAFİYETİ OLABİLEN DURUMLAR

- Serbest Bölgeler (Free Zones): İhracata yönelik üretimde; Gümrük vergisi, KDV ve Kurumlar vergisi (10 yıla kadar) alınmamaktadır. Bununla birlikte İhracat gelirleri vergiden muaftır.
- Büyük & Stratejik Yatırımlar: Uganda yatırım Otoritesi onaylı yatırımlar, Enerji, altyapı, agro-işleme, madencilik projeleri ve Cumhurbaşkanlığı veya Maliye Bakanlığı özel muafiyetleri bulunmaktadır.

5. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNDEN MUAF OLANLAR

- Ham üretim girdileri, Temel tarım ve sanayi ürünleri ve İhracata yönelik üretim malları özel tüketim vergisinden muaf olup Alkollü içecekler, tütün, akaryakıt, lüks ürünler muaf değildir.

6. İHRACAT ÜRÜNLERİ

- İhracat edilen mallar: KDV ve Gümrük vergisinden muaf olup kahve, altın, tarım ürünleri ihracatı teşviklidir.

7. MUAFİYET İÇİN GEREKENLER

- Doğru HS / GTİP kodu, Gelir Otoritesinin onayı, varsa UNBS uygunluk belgesi, Yatırım Otoritesince verilen yatırım lisansı ve Free Zone / MUB sertifikası

➤ Ürün Taşıma Seçenekleri:

1. **Denizyolu:** Türkiye'den Uganda'ya doğrudan deniz ulaşımı olmadığından, ya Tanzanya Darrusalam limanı veya Kenya Mombasa limanı üzerinden kara yolu ile Kampala'ya taşınmaktadır.
 2. **Havayolu:** Direkt veya aktarmalı Entebbe Uluslararası Havaalanı; hızlı ancak maliyet yüksek olabilmektedir.
 3. **Kara Yolu:** Türkiye'den gelen ürünler, Kenya üzerinden Malaba veya Busia sınır kapısı ile kamyon/TIR taşımacılığı ile gerçekleştirilir.
- Ticari ürün taşınırken; Ticari Fatura, Paket Listesi, Konşimento, Menşe Şahadetnamesi ve İhracat lisansı veya izin(varsa) alınması gerekmektedir.
- Mal Uganda'dan içeri girdiğinde, Uganda Gelir Otoritesi (URA) tarafından belge kontrolü yapılır, gümrük vergileri ödenir ve varsa muafiyetler uygulanır.
- Taşıma ve Dağıtım: Mombasa veya Entebbe'den kara yolu ile Uganda içi dağıtım yapılmaktadır, Serbest bölgelerde depolama ve vergi avantajları uygulanır ve kara yolu taşımacılığında nakliye sigortası yaptırılması önerilmektedir.

➤ Süre ve Maliyet

1. Denizyolu: ~30–45 gün, ekonomik maliyet
2. Havayolu: ~2–5 gün, yüksek maliyet
3. Kara yolu (Kenya üzerinden): ~1–2 hafta
4. Maliyet ve hız tercihi, ürün türü ve aciliyet durumuna göre belirlenir

➤ Öneriler:

Gümrük belgelerini önceden hazırlanması, Free Zone ve yatırım teşviklerinden yararlanılması, Mobil/online gümrük takibinin kullanılması ve Nakliye sigortası yaptırılması önemlidir.

TAHMİNİ LOJİSTİK MALİYET TABLOSU (2025)

Maliyet Kalemi	20 ft Konteyner (21-25 ton)	40 ft Konteyner (45-50 ton)	Açıklama
Deniz Navlunu (Türkiye-Mombasa)	1,800–2,000 USD	2,700–3,600 USD	İstanbul'dan Mombasa limanına
Kara yolu Taşıma (Mombasa-Kampala)	1,300–2,350 USD	1,850–2,350 USD	Kara/demiryolu
Toplam Taşıma	3,100–4,350 USD	4,500–6,000 USD	Kapıdan kapıya navlun hariç
Gümrük Vergileri	500–1,200 USD	800–1,500 USD	Import Duty, VAT, WHT vb.
Sigorta (opsiyonel)	100–200 USD	150–300 USD	Mal değeri üzerinden
Tahmini Toplam Maliyet	3,700–5,750 USD	5,450–7,800 USD	Deniz + kara + gümrük + sigorta

- Notlar: yukarıdaki tabloda yer alan rakamlar yaklaşık bedeldir.
- Uganda kara ile çevrili olduğu için deniz taşımacılığı Mombasa üzerinden kombine yapılır.
- Fiyatlar konteyner tipi, mal türü, sezon, yakıt fiyatları ve taşıyıcı firmaya göre değişiklik gösterebilir.
- Gümrük vergileri ürün tipine ve HS koduna göre farklılık gösterir; EAC ve Free Zone muafiyetleri uygulanabilir.
- Küçük paket gönderiler (25–30 kg) için hava yolu kullanımı ~400+ USD civarındadır, kilogram bazında denizyolundan daha pahalıdır.

ŞİRKET KURMA PROSEDÜRLERİ

UGANDA'DA ŞİRKET KURMA PROSEDÜRLERİ

1. Şirket Türü Seçimi: Private Limited Company (en yaygın), Branch, Partnership
2. Şirket İsmi Rezervasyonu: URSB üzerinden online başvuru (30 gün geçerli)
3. Kuruluş Belgelerinin Hazırlanması: Memorandum & Articles, ortak/direktör bilgileri, adres
4. Şirket Tescili (URSB): Online kayıt → Certificate of Incorporation (1–3 gün)
5. Vergi Kaydı (URA): TIN, Income Tax, VAT (ciro $\geq$ 150 milyon UGX ise), Stopaj
6. Sosyal Güvenlik Kaydı (NSSF): Çalışan varsa zorunlu (%10 işveren + %5 çalışan)
7. Belediye İşletme Ruhsatı: Yerel belediyeden Trading Licence (yıllık)

8. Banka Hesabı Açılışı: Şirket belgeleri ve yönetim kararı ile

9. Sektörel Lisanslar (Varsa): Enerji, tarım, sağlık, gıda, finans vb. için ek izinler

10. Yabancı Yatırımcı İşlemleri (Varsa): UIA yatırım lisansı, çalışma/oturum izinleri ($\approx$ USD 250.000)

11. Toplam Süre: 5–10 iş günü ve Yaklaşık Maliyet: USD 300–800

Şirket kurarken maliyet, sabit ücretlerin yanı sıra şirket sermayesine göre değişmekte olup 5.000.000-UGX'i aşan sermayeli şirketlerden ayrıca kuruluş aşamasında sermayenin %1.5'i oranında damga vergisi alınır. Şirket kurulumlarının yerel avukatlar tarafından gerçekleştirilmesi, süreçlerin hızlı ve doğru sonuçlandırılması açısından önemlidir..

İHALE TAKİP KANALLARI

Kamu ihaleleri Kamu İhale Ajansı tarafından organize edilmektedir. İhaleler ulusal gazetelerde ve internet sitelerinde ilan edilmektedir. Bunlar aşağıda yer almaktadır. Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi kuruluşların Uganda'ya ilişkin ihaleleri de kendi web sitelerinden takip edilebilir.

- <https://www.works.go.ug/resources/opportunities/tenders-and-bids> (Çalışma Bakanlığı Yol yapım ihaleleri)
- <https://gpp.ppda.go.ug/> (Uganda Kamu İhale Portalı)
- <https://egpuganda.go.ug/> (Uganda Elektronik Kamu Tedarik Sistemi)
- <https://www.kcca.go.ug/tenders> (Kampala Belediyesi İhaleleri)
- <https://www.health.go.ug/bids-and-tenders/> (Sağlık Bakanlığı ihaleleri)
- <http://www.defence.go.ug/bidsandtenders> (Askeri ihaleler)
- <https://gpp.ppda.go.ug/#/public/bid-invitations> (Genel İhaleler)
- <https://www.monitor.co.ug/uganda/jobs/tenders> (Genel İhaleler)
- <https://www.newvision.co.ug/category/tenders> (Genel İhaleler)
- <https://finances.worldbank.org/Procurement/Procurement-Notices-Uganda> Consultants/u2mj-ua92 (Dünya Bankası İhaleleri)
- https://www.isdb.org/project-procurement/tenders?loc=UG&tender_type=&status=active (İslam Kalkınma Bankası İhaleleri)
- <http://www.un-ug.org/tenders/> (Birleşmiş Milletler İhaleleri)
- <https://www.afdb.org/en/projects-and-operations/procurement> (Afrika Kalkınma Bankası İhaleleri)

DOLANDIRICILIK GİRİŞİMLERİ

Uganda’da bazı şahısların kendilerini kamu görevlisi, proje yetkilisi/müdürü veya üst düzey kamu görevlilerinin yakını gibi tanıtip sahte makam unvanları, kimlikler ve kurum bağlantıları kullanarak firmalarımızla özellikle e-posta yoluyla temas sağlamak suretiyle sahte “iş teklifi”, “proje önerisi”, “ortaklık teklifi” vb. öneriler ilettikleri, güven kazanmaya matuf sahte davet mektubu, kurum antetli ihale duyurusu gibi evrak düzenledikleri, firma yetkililerimizi Uganda’ya davet ederek yüz yüze görüşmeler yaptıkları ve sözkonusu görüşmelerde işinsanlarımıza Büyükelçiliğimizle temas kurmamaları yönünde telkinde bulundukları bilinmektedir.

Bahsekonu e-posta mesajlarının kurumsal değil şahsi e-posta adreslerinden iletildiği, sözde iş görüşmeleri için ilgili resmi kurumlar yerine otel, kafe, restoran gibi yerlerin tercih edildiği anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle, olmayan projeler, uydurma devlet ihaleleri ve sahte yatırım/ticaret fırsatları vaadiyle firmalarımız dolandırılmaya çalışılmaktadır.

Bahiskonusu teşebbüslerin önlenmesi amacıyla Uganda Cumhurbaşkanlığı’na bağlı Yolsuzlukla Mücadele Birimi kurulmuş olup, anılan birim yabancı yatırımcıları hedef alan bu tür vakaları ve usulsüzlükleri araştırmakla görevlendirilmiştir. Tespit edildiğinde bu kapsama giren olaylar Büyükelçiliğimiz tarafından anılan Birime iletilmektedir.

Firmalarımızın mağdur olmamasını teminen, bu kapsamda şüphe uyandıran durumlarda mutlak suretle aşağıda temas bilgileri sunulan Ticaret Müşavirliğimizle iletişime geçilmesi önemle tavsiye olunmaktadır.

DOLANDIRICILIK GİRİŞİMLERİ

1.THE CLASSIFIED&PUBLIC SPECIAL CONTACTS COMMITTEE (CPSCC)

2.National Projects Implementation

3.Link One International Consultancy

4.Hindo Procurement and Logistics Company.

5.Spring Advocates- Ramachandran Logistics

6.Koei Chemical Company Limited

7.Barrettine Holdings Limited

SAHTE EVRAK TÜRÜ

THE REPUBLIC OF UGANDA

THE CLASSIFIED&PUBLIC SPECIAL CONTACTS COMMITTEE (CPSCC)

Nile Avenue Kampala Kingdom Office

Kampala – Uganda (East Africa)

Email: info@cpscc.ug Web: www.cpscc.ug Tel: +256 (0)414675333

NATIONAL SCALE UP OF BLOOD BANK REFRIGERATORS IMPLEMENTATION PLAN

RESMİ BELGE DEĞİLDİR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

UGANDA TARIM SEKTÖRÜ

4.TARIM SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- Tarım, Uganda'da toplam çalışan nüfusun %70'ini istihdam eden lider sektördür. Hali hazırda Uganda'nın topraklarının %80'i ekilebilir olmasına rağmen sadece %35'i ekilmektedir.
- Tarımın çoğu Ugandalılar için temel gelir ve geçim kaynağı olmaya devam etmekte olup hanelerin yaklaşık %61'i bitkisel üretimle, %37'si ise hayvancılıkla uğraşmaktadır. Geçimlik tarım, tarımsal faaliyetlerin %53'ünü oluştururken, hanelerin %17'si ticari tarımla uğraşmaktadır.
- Tarım, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYİH) ortalama % 28 oranında ve Uganda'nın toplam ulusal ihracatına yaklaşık % 42 oranında katkıda bulunmaktadır. Başlıca ihracat ürünleri arasında kahve, çay, balık ve bahçe ürünleri bulunmaktadır.
- Kahve, Ekim 2025 itibarıyla 2.4 milyar ABD doları gelir elde ederek Uganda'nın en büyük tarımsal ihracat ürünü olmaya devam etmektedir. Ayrıca, Afrika'da en fazla kahve ihraç eden sıralamasında ikinci sırada yer almaktadır.

TARIM SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- Uganda, verimli topraklara, düzenli yağışlara ve yılda birden fazla ürün hasadına elverişli sıcak bir iklime sahip olması nedeniyle kahve, çay ve tütün gibi ticari ürünlerin yanı sıra Mango, Ananas, Jack fruit, muz, mısır, fasulye ve casava gibi temel gıda maddeleri de dahil olmak üzere çok çeşitli ürünler yetiştirilmektedir.
- Ayrıca deri, kabuk, vanilya ve kesme çiçek gibi geleneksel olmayan ürünler de yetiştirilmekte olup özellikle çiçekçilik büyüyen bir sektör haline gelmektedir. Bunlarla birlikte yaş veya kurutulmuş meyve konusunda çok ciddi bir potansiyel bulunmaktadır.
- Ülke tarımsal ihracattan daha yüksek ekonomik büyüme elde etme potansiyelini barındırmaktadır.

UGANDA'NIN TARIMSAL BÖLGELERİ

UGANDA'NIN EN ÖNEMLİ 10 TARIM ŞEHİRİ

- **Kampala:** Lahana, Domates, Biber, Mango, Papaya, Avokado, Tavuk, Süt
- **Jinja:** Kahve (Robusta), Şeker Kamışı, Pirinç, Mısır
- **Mbale:** Kahve (Arabica), Çay, Muz, Mısır, Fasulye
- **Mbarara:** Süt ve süt ürünleri, Mısır, Fasulye, Muz, Ananas
- **Kabale:** Kahve (Arabica), Çay, Patates, Sebzeler, Çilek
- **Kasese :** Kahve (Robusta), Muz, Mısır, Tatlı Patates
- **Fort Portal:** Kahve (Arabica), Çay, Muz, Sebzeler, Ananas
- **Masaka:** Muz, Kahve (Robusta), Mısır, Fasulye, Sebzeler
- **Gulu:** Mısır, Simsim, Yer Fıstığı, Tatlı Patates, Hayvancılık
- **Tororo:** Mısır, Fasulye, Sebzeler, Sığır, Keçi

TARIM SEKTÖRÜNDE İHRACAT-İTHALAT VERİLERİ

Tarım Sektöründe Uganda'nın En Fazla İhracat Yaptığı İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	İtalya	463.104	14,69
2	Kenya	313.795	9,96
3	Güney Sudan	261.183	8,29
4	Almanya	256.195	8,13
5	Kongo Dem. Cum.	179.494	5,69
6	Hollanda	174.212	5,52
7	Ruanda	156.095	4,95
8	Malezya	112.683	3,57
9	ABD	102.332	3,24
10	Hindistan	100.887	3,20
	Türkiye	24.812	0,78

TARIM SEKTÖRÜNDE İHRACAT-İTHALAT VERİLERİ

Tarım Sektöründe Uganda'nın En Fazla İthalat Yaptığı Ülkeler

	Ülke Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Tanzanya	338.472	22,86
2	Malezya	244.785	16,53
3	Rusya	183.504	12,39
4	Kenya	181.611	12,26
5	Hollanda	66.515	4,49
6	Hindistan	53.170	3,59
7	Mısır	31.029	2,09
8	Güney Afrika	25.339	1,71
9	Çin	20.947	1,41
10	Türkiye	11.780	0,79

TARIM SEKTÖRÜNDE UGANDA'NIN DÜNYAYA İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER

Ürün Adı	2023 Yılı (Milyon \$)	2024 Yılı (Milyon \$)
Kahve	965.330	1.547.130
Kahve Çekirdeği	140.710	306.091
Mısır	53.72	115.020
Şeker	85.590	158.090

TARIM SEKTÖRÜNDE UGANDA'NIN DÜNYADAN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER

ÜRÜN ADI	2023 Yılı (Milyon \$)	2024 Yılı (Milyon \$)
Palm yağı ve türevleri	305.779	318.460
Pirinç	117.189	225.501
Buğday	256.822	220.469
Yem Katkı Maddesi	99.465	130.606
Şeker	39.076	38.073

TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKEMİZDEN UGANDA'YA İHRACAT

Ürün Adı	2023 (Bin \$)	2024 (Bin \$)
Pişmemiş makarna, içi doldurulmamış veya başka şekilde hazırlanmamış, yumurta içermeyen	4.092	3.697
Aktif mayalar	1.344	2.420
Makarna, pişmiş veya başka şekilde hazırlanmış	2.885	1.380
Evcil kümes hayvanlarının kuluçka için döllenmiş yumurtaları	1.429	893
Gıda hazırlıkları,	328	758
Hayvan beslemede kullanılan türden müstahzarlar	502	402
Çikolata ve kakao içeren diğer müstahzarlar	225	271
Canlı kümes hayvanları (hindi ve gine tavukları hariç)	160	270
Kakao içermeyen şekerlemeler, beyaz çikolata dahil (sakız hariç)	215	173

TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKEMİZİN UGANDA'DAN İTHALATI

Ürün Adı	2023 (Bin \$)	2024 (Bin \$)
Kakao çekirdekleri	8.648	15.727
Kahve (kavrulmuş ve kafeinsiz hariç)	3.687	3.170
Jelatin,	3.164	3.048
Susam tohumları,	3.691	1.082
Tütün,	317	944
Pamuk,	134	233
Kahve kabukları ve zarları,	162	194
Taze veya soğutulmuş sebzeler	28	152
Vanilya,	62	106
Siyah fermente çay	0	23

UGANDA FUAR TAKVİMİ-2026

Fuar Adı	Tarih (2026)	Düzenleyici	Sektör / Açıklama
Uganda İlaç ve Sağlık Uluslararası Fuarı	26–28 Mart 2026	India Pvt Ltd (ETSIPL)	İlaç, Tıbbi Cihazlar, Sağlık Hizmetleri
5. Grains Africa (Tahıl ve Teknoloji Fuarı)	08–10 Mayıs 2026	MXM Exhibitions	Tahıllar, Hububat, Depolama, Öğütme ve İşleme Teknolojileri
Agro & Poultry Africa Expo (Tarım ve Kanatlı Hayvancılık Fuarı)	08–10 Mayıs 2026	MXM Exhibitions	Tarım, Kanatlı Hayvancılık, Hayvancılık, Tarımsal İşletmeler
Interplast-Pack Africa	08–10 Mayıs 2026	MXM Exhibitions	Plastik, Ambalaj, Baskı Teknolojileri
Foodpack East Africa / Gıda İşleme Fuarı	08–10 Mayıs 2026	MXM Exhibitions	Gıda İşleme, İçecekler, Gıda Bileşenleri, Ambalaj
Paper & Tissue Africa	15–17 Mayıs 2026	MXM Exhibitions	Kâğıt, Selüloz, Hijyenik Kâğıt, Oluklu Mukavva Ambalaj
Uganda Buildcon Uluslararası Fuarı	06–08 Ağustos 2026	India Pvt Ltd (ETSIPL)	İnşaat, Yapı Malzemeleri, Mühendislik, Altyapı
Uganda Uluslararası Ticaret Fuarı (UGITF / UMA Ekim Fuarı)	03–10 (veya 12) Ekim 2026	Uganda Üreticiler Birliği (UMA)	Çok Sektörlü: İmalat, Tüketim Malları, Endüstriyel Ürünler

UGANDA TARIM SEKTÖRÜ İÇİN YATIRIM FIRSATLARI

➤ Tarım sektörü, Uganda ekonomisinin temel direğidir ve istihdamın yaklaşık % 70'ini oluşturmaktadır. Ülke; elverişli iklim koşulları, verimli toprakları ve bölgesel pazarlara erişimi sayesinde Doğu Afrika'nın en cazip tarım yatırım destinasyonlarından biridir. Yatırımcılar için Uganda; düşük üretim maliyetleriyle ihracata yönelik, orta ve uzun vadede yüksek getiri potansiyeli sunmaktadır.

➤ Stratejik Avantajlar:

- Ekvator iklimi sayesinde yılda 2–3 hasat imkânı
- Geniş ve bakir tarım arazileri
- Göl ve yeraltı su kaynaklarıyla sulama potansiyeli
- Ucuz işçilik ve arazi maliyetleri
- Doğu Afrika Topluluğu (EAC) içi gümrüksüz ticaret
- %100 yabancı sermayeye açık yatırım rejimi ve serbest kâr transferi

UGANDA TARIM SEKTÖRÜ İÇİN ÖNCELİKLİ YATIRIM ALANLARI

YATIRIM ALANI	YATIRIM FIRSATLARI	YATIRIMCI İÇİN AVANTAJLAR
Tahıl ve Yem Bitkileri	Mısır, soya, ayçiçeği üretimi ve yem fabrikaları	Türkiye'nin güçlü olduğu yem ve makine teknolojileri
Sebze & Meyve	Domates, biber, lahana, mango, avokado, papaya	Seracılık, damla sulama, fide teknolojileri
Kahve (Robusta)	Plantasyon, işleme, paketlenme	Katma değerli ihracat ve marka oluşturma
Pirinç	Sulamalı pirinç üretimi	Mekanizasyon ve verim artırımı
Kanatlı Hayvancılık	Entegre tavukçuluk ve yumurta üretimi	Yem, aşı, ekipman tecrübesi
Süt ve Süt Ürünleri	Süt toplama ve işleme tesisleri	Peynir, yoğurt, UHT süt
Tarım İşleme	Kurutma, dondurma, paketlenme tesisleri	İhracata yönelik katma değer
Tarım Makineleri	Traktör, ekipman montajı ve satışı	Yerel üretimle maliyet avantajı

UGANDA TARIM SEKTÖRÜ İÇİN YATIRIM FIRSATLARI

- **Tarım İşleme ve Katma Değerli Üretim** Uganda'da tarımsal üretimin büyük bölümü ham ürün olarak pazara sunulmaktadır. Bu durum, işleme ve paketlenme yatırımları için önemli bir fırsat olmaktadır. Kurutma, dondurma, öğütme, yağ çıkarma ve paketlenme tesisleri; hem iç pazar hem de ihracat için yüksek katma değer sağlamaktadır.
- **Devlet Teşvikleri ve Yatırım Kolaylıkları:**
 - Tarım makineleri ve ekipmanlarında gümrük vergisi muafiyeti
 - Seçilmiş tarım girdilerinde KDV istisnası
 - 49–99 yıla kadar uzun vadeli arazi kiralama
 - Serbest bölgelerde vergi ve gümrük avantajları
 - Uganda Investment Authority (UIA) aracılığıyla yatırım teşvikleri

UGANDA TARIM SEKTÖRÜ İÇİN YATIRIM FIRSATLARI

➤ Hedef Pazarlar:

- Uganda iç pazarı
- Kenya, Tanzanya, Ruanda, Güney Sudan
- Orta Doğu ve Avrupa (özellikle organik ve niş ürünler)

➤ Riskler ve Yönetim Stratejileri:

- Lojistik maliyetleri → Yerel işleme ve depolama yatırımları
- İklim riskleri → Sulama ve sera sistemleri
- Standart uyumu → GlobalGAP, ISO ve ihracat sertifikaları
- Finansman → Türk-Uganda ortaklık modelleri

ELHASIL: Uganda tarım sektörü; üretim, işleme ve ihracatın birlikte ele alındığı entegre yatırımlar için yatırımcılara uzun vadeli, sürdürülebilir ve yüksek potansiyelli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle tarım işleme, kahve, hayvancılık ve sebze-meyve alanları ön plana çıkmaktadır.

Dolayısıyla, ülkede tarımsal açıdan hammaddenin fazla olması, ucuz işçiliğin varlığı ve modern tarıma geçiş isteği, tarımsal yatırımları daha cazibedar hale getirmektedir. Özellikle Türk firmalarının Uganda'da hem modern tarım makinalarını üretip satması hem de modern tarım araçlarıyla tarımsal faaliyetler yürütmesi, tarım sektörüne yapılacak doğrudan yatırımlar açısından oldukça karlı olacağı düşünülmektedir.

UGANDA TARIM İLE İLGİLİ KURUM, KURULUŞ VE STK İLETİŞİM BİLGİLERİ

Kurum / Firma Adı	E-Posta	Telefon	Adres
Uganda Kooperatifler Birliği	ucainfocen@uca.co.ug	0414258898 / 418	Plot 47,49 Nkrumah Road, Kampala
Sebze Yağı Geliştirme Kurumu	info@agriculture.go.ug	+256392730690	Jocasa House Plot 14 Nakawa Road
Muz Sanayi Geliştirme Başkanlık Girişimi	officeofdirector@pibid	+256312265789	Plot 26 A Lumumba Avenue, Kampala
Tarım Kredi Tesisi	info@bou.or.ug , ACF@bou.or.ug	256414258441 / 6	Bank of Uganda Plot 37/45
Ulusal Tarım Danışmanlık Servisleri (NAADS)	info@naads.or.ug	256312178300	Plot 5 Kyadondo Rd, Block B, Legacy Towers, Nakesero, Kampala
Agri Trade Uganda	gchiwera@agritradeug.org	256772121098 / 256752068813	P.O BOX 108428, Plot 1643, Ntinda Kigiwa, Uganda
Ticaret, Sanayi ve Kooperatifler Bakanlığı	francis.mwebesa@mtic.go.ug	256312324218	Farmers' House, Plot 6/8, Parliamentary Avenue, Nakasero Hill, Kampala
Maliye, Planlama ve Ekonomik Kalkınma Bakanlığı	finance@finance.go.ug	256414235054 / 256417070000	Plot 2–12 Apollo Kaggwa Road, P.O. Box 8147, Kampala

UGANDA TARIM İLE İLGİLİ KURUM, KURULUŞ VE STK İLETİŞİM BİLGİLERİ

Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık Bakanlığı (MAAIF)	info@agriculture.go.ug	256414320004	Plot 16–18 Lugard Avenue, Entebbe; P.O. Box 102 Entebbe
Uganda Yatırım Otoritesi (UIA)	issagala@ugandainvest.go.ug	256755095955 / 256702332424 / 256758338274	Plot 1, Baskeville Avenue, Kololo
Uganda Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (UNCCI)	rdc@chamberuganda.go.ug	256748781938	Plot 21, Tufnell Drive, Kampala
Uganda Üreticiler Derneği (UMA)	ed@uma.or.ug	256772909080 / 256414221034	Lugogo Show Grounds, Jinja Road, P.O Box 6966
Uganda Kahve Geliştirme Kurumu (UCDA)	gerald.kyalo@ugandacoffee.go.ug	256774431623 / 256312260470/ 1	Coffee House, Plot 35 Jinja Road, PO BOX 7267, Kampala
Özel Sektör Vakfı	rmulongo@psfuganda.org.ug	256752470214 / 256772438539	Plot 43, Nakasero Rd, Kampala
İslami Ticaret ve Sanayi Odası (ICCIU)	kiyex2000@yahoo.com	256788080929	King Fahad, Kampala Road
KACITA (Kampala Şehir Tüccarlar Derneği)	abelz.kk@gmail.com	256773153898	Plot 16B Market Street, Royal Complex Building, 3. Kat, Suite 1, Kampala

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ

6.UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ

- Uganda, Afrika'nın doğusunda hızlı kentleşen ve altyapı açığı olan bir ülkedir. İnşaat sektörünün her geçen gün ivmesi artmakta olup, anılan ülkede yol, baraj, inşaat, sulama kanalları ve stadiyum benzeri yapılar inşaatı hız kazanmıştır.
- Ülkedeki projelerin büyük bir kısmı uluslararası kuruluşlar ve gelişmiş ülkeler tarafından finanse edilmektedir. Önümüzdeki yıllarda özellikle petrol rezervleri ile alakalı bağlantı yolları ve iç politika gereği vatandaşa taahhüt edilmiş yollar için yeni projeler beklenmektedir.
- İnşaat sektörü, ülke GSYH'sine %12 civarında önemli bir katkı sağlamaktadır. Sektör büyümesini yönlendiren faktörler:
 - o Kamu altyapı projeleri (yollar, köprüler, enerji, su altyapısı)
 - o Petrol ve gaz projeleri (Tilenga, Kingfisher, EACOP)
 - o Şehirleşme ve konut ihtiyacı
 - o Sanayi ve lojistik yatırımlar

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Uganda'da Müteahhitlik Yapısı

➤ Uluslararası EPC Müteahhitleri, Projeyi tasarım, tedarik ve inşaat aşamalarını kapsayacak şekilde üstlenen, uluslararası tecrübeye sahip büyük müteahhit firmalardır. Büyük ölçekli altyapı projeleri, finansman kapasitesi, teknik uzmanlık ve ekipman sağlama kabiliyetleri nedeniyle genellikle bu uluslararası firmalara verilmektedir. Büyük çoğunluğu Çin firmalarından oluşmaktadır. Örnek vermek gerekirse;

- China Communications Construction Company (CCCC): Otoyollar, köprüler ve büyük inşaat projeleri.
- China Railway Engineering Corporation (CREC, CRBC): Demiryolu ve yol inşaatı.
- China International Water & Electric (CWE): Enerji ve su altyapısı.
- Sinohydro Corporation: Hidroelektrik projeler ve büyük barajlar (Karuma, Isimba).
- Strabag SE (Avusturya): Hidro, yol ve büyük inşaat projeleri, PPP projeleri.
- Civicon Group (Bölgesel): Yol, kentsel altyapı ve inşaat projeleri.
- Ambitious Construction (Hindistan), Yol, kentsel altyapı ve inşaat projeleri.
- Vcon Construction (Hindistan), Yol, kentsel altyapı ve inşaat projeleri.
- Excel Construction (Hindistan), Yol, kentsel altyapı ve inşaat projeleri.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ

- 2025 yılı itibariyle Uganda'daki projeler için Çin Halk Cumhuriyeti Eximbank'ı tarafından Uganda'ya yaklaşık 2,62- Milyar Usd dış borç sağlanmıştır. Bu da Uganda'yı Çin'e karşı bağımlı hale getirmiştir.
- Finanse edilen faaliyetler arasında, büyük enerji projelerinin (Karuma ve Isimba barajları) ve Entebbe Havalimanı gibi kritik altyapı projelerinin inşası ile ekonomik ve teknik iş birliği, insani yardım ve sağlık ve eğitim gibi sektörlere destek hibeleri yer almaktadır.
- Diğer yandan, Çin dışında Uganda'da büyük projeleri; African Development Bank, Avrupa Birliği, Islamic Development Bank, Eximbank, World Bank ve Uganda Hükümeti finanse etmektedir. Hükümet tarafından genellikle küçük projeler finanse edilmekte olup, bazen ödemeler geç yapılabildiğinden bir riski içinde barındırabilmektedir.
- Bazı ihalelere ortak girişim (joint venture) şeklinde girebilmek mümkündür. Örneğin yol inşaatı firması boru hattı firması ile ortak ihaleye girebilmektedir. Bu da büyük projelerde kolaylık sağlamaktadır.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ

- Uganda'da özellikle yollar, köprüler, hidroelektrik, enerji iletim hatları, su ve kanalizasyon projeleri için teknik müşavirlik hizmeti gerekmektedir. Sektör, EPC firmaları ve yatırımcılar için proje başarısını garanti eden kilit bir hizmet alanıdır.
- Teknik Müşavirlik Sektöründe Uluslararası Firmalar, büyük altyapı ve enerji projelerinde yer alırlar Örnek firmalar:
 - Dolsar Mühendislik A.Ş. (Türkiye): Enerji, su, ulaşım, alt ve üst yapı projeleri
 - SMEC International (Avustralya): Yol ve şehir altyapısı projeleri
 - Jacobs Engineering (ABD/Avrupa): Enerji ve sanayi projeleri
 - Ramboll, WSP (Avrupa): Hidroelektrik, su ve çevre projeleri

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜ MEVZUATI

- **Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörünü düzenleyen mevzuata bakıldığında;**
 - **Bina Kontrol Kanunu (Building Control Act 2013)**
 - **Fiziksel Planlama Kanunu (Physical Planning Act 2010)**
 - **Ulusal Çevre Kanunu (National Environment Act 2019)**
 - **Arazi kanunu (Land Act 1998)**
 - **İş Sağlığı ve Güvenliği KanunuOccupational (Safety and Health Act 2006)**
- **Ülkeye gelen yabancı yatırımların gözetimini Uganda Yatırım Ajansı (UIA) yapmaktadır. Uganda hükümeti doğrudan yabancı yatırımlara önem vermektedir. Yatırım ortamı bölgedeki diğer ülkelere nazaran cazip durumdadır. Yabancılar gayrimenkul satın alamaz ancak 99 yıla kadar kiralama yapabilir, Uganda'da şirket kurulursa bu şirket adına gayrimenkul satın alınabilir.**
- **Bina Kontrol ve Fiziksel Planlama Kanunu kapsamındaki belgeler tamamlanmadan inşaat başlatılamaz. Ulusal Çevre Kanunu çerçevesinde ÇED raporu hazırlanmalı ve çevresel izinler alınmalı. Arazi kanunu hükümleri ile mülkiyet ve kiralama sözleşmeleri netleştirilmelidir. İş güvenliği kanunu gereğince, belirlenen standartlarına uygun işçi eğitimi, şantiye güvenliği ve risk yönetimi sağlanma zorunluluğu bulunmaktadır.**

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE YABANCI İŞÇİ ÇALIŞTIRMA VE OTURUM İZNİ

Yabancı İşçi Çalıştırma ve Oturma İzinleri:

Ülkede izinsiz çalışmak suç, sınırdışı edilmeye kadar gidebilen örnekler mevcuttur. Ülkedeki bu konu ile ilgili yaklaşım şu şekilde Uganda vatandaşının yapamayacağı şekilde bir kalifiyelik istenmektedir. Çalışacak kişinin Uganda vatandaşına iş öğretebilecek teknik bilgiye sahip, tecrübeli olması önemlidir.

Diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Vize, ülkeye giriş esnasında sınır kapılarından alınabileceği gibi, online olarak da başvuru yapıp alınabilmektedir.

Uganda seyahati sonrası en az 6 ay geçerliliği bulunmalıdır. Uganda vizesi maksimum 7 ila 10 iş günü içerisinde sonuçlanmaktadır. İzinler Uganda İçişleri Bakanlığı Vatandaşlık ve Göç Kontrol Müdürlüğü'ne başvurulmak suretiyle edinilir. Çalışma ve ikamet izin sınıfları ve ücretleri (detaylı bilgi için https://visas.immigration.go.ug/#/help/entry_permit sitesi ziyaret edilebilir:

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞMA İZİN ÜCRETLERİ

Uganda Çalışma İzinleri – Minimum ve Maksimum Ücretler (USD)

Sınıf / Hedef Grup	Minimum Ücret (USD)	Maksimum Ücret (USD)
B1–Tarım Yatırımcıları	1.000	6.000
A2–Devlet Müteahhitleri	250	1.500
C1–Madencilik	1.000	6.000
E–Üretim/İmalat	400	1.200
D–Ticaret/İş	1.000	6.000
G2–Yabancı Çalışanlar	1.000	6.000
B2–Tarıma Yatırım (Online)	400	1.200
F–Profesyoneller	1.500	7.500
C2–Madencilik (Altın, Bakır, Demir)	400	1.200

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE TEŞVİK VE DESTEKLER

➤ Uganda Yatırım Otoritesi (UIA) Teşvikleri:

- Büyük ölçekli inşaat ve altyapı projelerinde: Vergi Erteleme (Tax Holiday) Genellikle 5–10 yıl (projenin büyüklüğüne göre) uygulanmaktadır. Stratejik yatırım statüsü verilen projeler: Yol, köprü, enerji, konut, sanayi bölgeleri gibi projelerde de aynı erteleme söz konusudur.
- Arazi tahsisi (özellikle endüstri parklarında) Hızlandırılmış ruhsat ve izin süreçleri uygulanmaktadır. Asgari yatırım tutarı (yabancı yatırımcı): Yaklaşık 250.000 USD uygulanırken yerli şirketlerde bu oran 500.000 USD' dir.

➤ Kurumlar Vergisi: Kurumlar vergisinin standart oranı %30 olmasına rağmen UIA onaylı teşvikli projelerde: Geçici muafiyet veya indirim sağlanmaktadır.

➤ KDV (VAT – %18): Genel KDV oranı %18 olmasına rağmen aşağıdaki alanlarda KDV muafiyeti veya istisnası vardır: Kamu altyapı projeleri, Enerji, su, yol projeleri, Devlet destekli konut projeleri. Ayrıca, İhracata yönelik projelerde ise KDV sıfır oranlı uygulanmaktadır.

➤ Gümrük Vergisi ve İthalat Avantajları: İnşaat makineleri, ekipman ve bazı malzemeler için (özellikle Ağır iş makineleri, Santral ekipmanları ve Özel mühendislik ekipmanları için Gümrük vergisi muafiyeti ve KDV erteleme söz konusudur.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE TEŞVİK VE DESTEKLER

- Kamu-Özel Ortaklığı (PPP) Projeleri: Yol, köprü, havaalanı, enerji projelerinin avantajları: Uzun vadeli gelir garantisi, Devlet alım garantisi ve Döviz bazlı sözleşmeler yapılmaktadır. Ayrıca, PPP projelerinde ise Vergi ve gümrük teşviklerinden öncelikli yararlanma söz konusudur.
- Konut ve Kentsel Dönüşüm Projeleri: Bu projelerde, KDV istisnası, Arsa tahsisi ve Uzun vadeli ödeme garantileri mevcuttur.
- Uluslararası Kalkınma Bankaları ve Devlet Destekli Fonlarda; Ödeme riski düşüktür ve Uluslararası tahkim ve sözleşme standartları uygulanır.
- Yerel Ortak (JV) Avantajı: UNABSEC üyesi yerel firmalarla ortaklık yapılması halinde; halelerde puan avantajı ve ön yeterlilik süreçleri kolaylaşmaktadır. Bazı büyük kamu ihalelerinde yerel ortak zorunluluğu bulunmaktadır.
- Serbest Bölgeler ve Endüstri Parkları projelerinde; İnşaat ve sanayi tesisi yapan müteahhitler için: Kurumlar vergisi muafiyeti ve KDV ve gümrük avantajları bulunmaktadır.
- Çalışma ve İstihdam Avantajları; Yerel istihdam sağlayan firmalara, Vergi teşviki ve Sosyal güvenlik indirimi yapılmaktadır. Ayrıca mesleki eğitim projelerinde devlet katkısı bulunmaktadır.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ PROJELERİ

➤ Pearl Marina Estates:

- o Tahmini Yatırım: \$10M - \$45M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o Uganda Yatırım Ofisinden İlgili Kişi: Kara Komuhangi (tkomuhangi@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Pearl Marina Estates Limited / James Mugerwa (MD) (info@pearlmarina.co.ug; +256 773 275 718).

➤ Kireka Slum Rejuvenation Project:

- o Tahmini Yatırım: \$158.4M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye.
- o UIA İlgili Kişi: Kara Komuhangi (tkomuhangi@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Mimar Geoffrey Mubiru / Kirsty Okelowange (NHCC) (gmubiru@nhcc.co.ug; +256-772-629326).

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

ALT YAPI GELİŞTİRME PROJELERİ

➤ Endüstri Parkı Geliştirme Projesi:

o Tahmini Yatırım: \$600M.

o Finansman Türü: Öz sermaye.

o UIA İlgili Kişi: Christine Nagasha (cnagasha@ugandainvest.go.ug; 041301100).

o Proje Sahibi: Rita N. Mugula (UIA) (rnabateregga@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).

➤ Kamu Altyapı Projeleri:

o Gulu Hastanesi İnşaatı:

o Proje Sahibi: Dr. Sarah Byakika (Sağlık Bakanlığı) (+256 772 423358).

o Bukasa Limanı İnşaatı:

o Proje Sahibi: Ochaki Abubakar Namara (Uganda Rail Corporation) (a.ochaki@urc.go.ug; +256 704 762009).

o Karayolu Projeleri (Corner Ayer, Kihhi, Moroto-Kotido, Soroti-Amuria-Abim, Kibuye-Busega):

o Proje Sahibi: Eng. Isaac Wani (Uganda National Roads Authority) (isaac.wani@unra.go.ug; +256772444472).

o Gulu & Arua Havaalanı Geliştirme Projeleri

o Proje Sahibi: Eng. Isaac Wani (Uganda National Roads Authority) (isaac.wani@unra.go.ug; 256772444472).

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

SAĞLIK PROJESİ

➤ East African Medical Vitals (EAMV):

- o Tahmini Yatırım: \$18M (genişleme için ek finansman aranıyor).
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Simon Paul Ngabo (sngabo@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Brian Kavuya (EAMV) (brian.kavuya@eamedicalvitals.com; +256 775 466 078).

BİLGİ VE TEKNOLOJİ PROJESİ

➤ ICT/BPO Park:

- o Tahmini Yatırım: \$180M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye.
- o UIA İlgili Kişi: Kara Komuhangi (tkomuhangi@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Michael Newman Byamugisha (NITA) (michael.byamugisha@nita.go.ug; +256 781 112 177).

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

TARIM PROJELERİ

➤ Entegre Nişasta ve Etanol Tesisi:

- o Tahmini Yatırım: \$12.5M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Kara Komuhangi (tkomuhangi@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Andrew Mugerwa (Uganda Development Cooperation-UDC) (andrew.mugerwa@udc.go.ug; +256 414 250 204).

➤ Kakao İşleme Fabrikası:

- o Tahmini Yatırım: \$24.4M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Rita N. Mugula (rnabateregga@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Andrew Mugerwa (UDC) (andrew.mugerwa@udc.go.ug; +256 414 250 204).

➤ İplik Pamuk Eğirme Fabrikası:

- o Tahmini Yatırım: \$58M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Irene Ssagala (issagala@ugandainvest.go.ug; +256414301100).
- o Proje Sahibi: Andrew Mugerwa (UDC) (andrew.mugerwa@udc.go.ug; +256414250204).

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

➤ Hazır Çözünür Kahve Projesi:

- o Tahmini Yatırım: \$58M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Simon Paul Ngabo (sngabo@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: David Katungi (Uganda Coffee Development Authority - UCDA) (david.katungi@ugandacoffee.go.ug; +256 772 447 475).

➤ Luwero Meyve Fabrikası:

- o Tahmini Yatırım: \$10M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye.
- o UIA ilgili kişi: Rita N. Mugula (rnabateregga@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Andrew Mugerwa (UDC) (andrew.mugerwa@udc.go.ug; +256 414 258 204).

➤ Madencilik Projesi:

Taş Ocağı İşletmeciliği, Kırma, vb Projesi

- o Tahmini Yatırım: \$30M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye.
- o UIA İlgili Kişi: Irene Ssagala (issagala@ugandainvest.go.ug; +255 412 011 000).
- o Proje Sahibi: Amon Tweheyo (Jekofa Granite Company Limited) (amontweheyo0@gmail.com; +256775090070).

➤ Kabale Demir ve Çelik Projesi:

- o Tahmini Yatırım: \$500M.
- o Finansman Türü: Öz sermaye ve borç.
- o UIA İlgili Kişi: Simon Paul Ngabo (sngabo@ugandainvest.go.ug; +256 414 301 100).
- o Proje Sahibi: Agnes Alaba (Madencilik Bakanlığı?) (agnes.alaba@minerals.go.ug; +256 414 344 414).

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

➤ Yol ve Ulaşım Projeleri:

- Kampala–Jinja Expressway (PPP): Uluslararası ve yerel firmalar için büyük fırsat. Yaklaşık 95 km uzunluğunda yeni bir otoyol olarak planlanmaktadır. Mevcut Kampala–Jinja yolunun alternatif ve daha hızlı bir bağlantısı olacak.
- Yapım maliyeti yaklaşık 1,4–1,55 milyar USD civarındadır (sözleşmeye ve finansmana bağlı olarak).
- PPP modeli (kamu özel ortaklığı) ile tasarım, finansman, inşaat, işletme ve devretme şeklinde yapılacaktır.
- Proje kapsamı: 77 km ana ekspres yol, 18 km Kampala Güney Bypass (şehir çevre yolu), Yollar, köprüler, bağlantı yolları, toll (geçiş) gişeleri ve aydınlatma gibi alt yapılar olacak.
- Hedefler: Trafik sıkışıklığını azaltmak, Kampala ile Jinja arasındaki seyahat süresini önemli ölçüde kısaltmak, Bölgesel ticaret ve ekonomik üretkenliği artırmak.
- Proje, bölge içi ticaretin gelişmesine ve Doğu Afrika'nın lojistik kapasitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

- Masaka–Mbarara–Kabale yol rehabilitasyonu: Bu güzergah doğu batı ticaret rotalarının kritik parçalarından biridir. Proje kapsamında mevcut altyapı rehabilite edilmekte, daha dayanıklı yüzeyler ve altyapı iyileştirmeleri yapılmaktadır. Yol rehabilitasyonu ile ulaşım süreleri azalacak, bakım maliyetleri düşecek ve ticari araçların daha güvenli ve verimli seyahat etmesi sağlanacak.
- Hoima–Kampala Petrol Koridoru Yolları: Uganda'nın petrol üretim alanları ile başkent Kampala ve liman bağlantısı arasındaki önemli bağlantıları güçlendirmeye yönelik yollar. Bu koridor, petrol üretimi ve lojistik altyapısının yerele entegrasyonunu hızlandırmayı hedefler; taşıma sürelerini kısaltacak ve işletme maliyetlerini azaltılacaktır.
- Enerji ve Elektrik Altyapısı Projeleri: Karuma & Isimba Hidroelektrik Projeleri Sonrası Altyapı, Karuma Hidroelektrik Santrali, Uganda'nın en büyük elektrik üretim tesisi olup yaklaşık 600 MW üretim kapasitesine sahiptir ve 2024'te tamamlanmıştır. İlgili çalışmalar kapsamında: Yeni iletim hatları ve trafo merkezleri inşa edilmekte, Elektrik şebekesi güçlendirilmekte, Üretim kapasitesi sanayi ve konut kullanımına daha etkin olarak dağıtılmaktadır.
- 132 kV ve 220 kV Enerji İletim Hatları: Ulusal elektrik iletim sisteminin taşınabilirliğini ve kapasitesini artırmak için orta ve yüksek gerilim hatlarında iyileştirmeler planlanmaktadır. Bu hatlar, enerji üretim merkezlerini şehirler ve sanayi bölgeleriyle doğrudan bağlayarak enerji arz güvenliğini artıracaktır.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNDE POTANSİYEL PROJELER

Petrol ve Gaz Altyapısı:

- Tilenga ve Kingfisher petrol sahaları, Uganda'nın Albert Gölü çevresinde bulunan iki büyük petrol sahasıdır. Bu sahalarda petrol çıkarımı ve üretim altyapısı geliştirilmekte. Projeler; sahaların geliştirilmesi, üretim tesislerinin kurulması ve ilgili lojistik altyapının inşa edilmesini kapsar.
- **EACOP boru hattı (East African Crude Oil Pipeline):**
 - Yaklaşık 1.443 km uzunluğunda, gömülü ısıtılmalı petrol boru hattı planlanmakta ve inşa edilmektedir.
 - Uganda'daki Tilenga ve Kingfisher sahalarından çıkan ham petrolü Tanzania'daki Tanga Limanı'na taşımak için tasarlanmıştır.
 - Hattın kapasitesi, günlük ~216.000 varil petrol taşıyacak şekilde planlanmıştır.
 - Proje, bölgesel enerji ihracatını artıracak ve Uganda'ya bölgesel enerji ticaretinde stratejik rol verecektir.
 - EACOP, yüksek ısıli borularla taşınacak petrol için özgün bir teknoloji üzerine kurulmuştur ve dünyanın en uzun elektrikle ısıtılan boru hattı olması hedeflenmektedir.

UGANDA'DA TÜRK FİRMALARININ YÜRÜTTÜĞÜ PROJELER

- Uganda'da Türk firmalarının yürüttüğü kara yolu, stadyum, Demir yolu, Sulama kanalları, teknik müşavirlik, şehir içi yol çalışmaları bulunmaktadır.
- Ayrıca, Türk firmalarına ait 3 adet LCW mağazası, iki adet Beko Beyaz Eşya Mağazası, 1 adet Doğtaş Mobilya Mağazası, yaklaşık 50 adet Briket atölyesi ve irili ufaklı pek çok esnaf atölyesi bulunmaktadır.

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNE İLİŞKİN KURUM VE KURULUŞLARIN BİLGİLERİ

1. Kamu İhale ve Kamu Varlıklarının Elden Çıkarılması Kurumu (PPDA – Public Procurement and Disposal of Public Assets Authority), Web: <https://www.ppda.go.ug>, E-posta: info@ppda.go.ug Adres: PPDA–URF Towers, Plot 39 Nakasero Road, Kampala, Uganda
2. Uganda Elektronik Kamu İhale Sistemi (eGP Uganda – Electronic Government Procurement) Web: <https://egpuganda.go.ug>, E-posta: servicedesk@finance.go.ug, Adres: Maliye Bakanlığı Binası, Plot 2-12 Apollo Kaggwa Road, Kampala
3. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı (Ministry of Works and Transport – MoWT)m Web: <https://www.works.go.ug>, E-posta: mowt@works.go.ug Adres: Old Port Bell Road, Kampala, Uganda
4. Uganda Başkent Belediyesi (Kampala Capital City Authority – KCCA), Web: <https://www.kcca.go.ug>, E-posta: info@kcca.go.ug, Adres: City Hall, Plot 1-3 Sir Apollo Kaggwa Road, Kampala
5. Enerji ve Madenler Bakanlığı (Ministry of Energy and Mineral Development – MEMD) Web: <https://www.energyandminerals.go.ug>, E-posta: info@energyandminerals.go.ug Adres: Amber House, Plot 29/33 Kampala Road, Kampala
6. Su ve Çevre Bakanlığı (Ministry of Water and Environment – MWE) Web: <https://www.mwe.go.ug>, E-posta: info@mwe.go.ug, Adres: Luzira Complex, Plot 21/28 Port Bell Road, Kampala

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNE İLİŞKİN KURUM VE KURULUŞLARIN BİLGİLERİ

7. Uganda Ulusal Su ve Kanalizasyon Kurumu(National Water and Sewerage Corporation – NWSC)

Web: <https://www.nwsc.co.ug>, E-posta: info@nwsc.co.ug, Adres: Plot 39 Jinja Road, Kampala

8. Uganda Elektrik İletim Şirketi (Uganda Electricity Transmission Company Ltd. – UETCL)

Web: <https://www.uetcl.go.ug>, E-posta: info@uetcl.go.ug , Adres: Plot 10 Hannington Road, Kampala

9. Uganda Elektrik Dağıtım Şirketi (Uganda Electricity Distribution Company Ltd. – UEDCL)

Web: <https://www.uedcl.co.ug>, E-posta: info@uedcl.co.ug Adres: Plot 37 Nakasero Road, Kampala

10. Uganda Ulusal Konut ve İnşaat Şirketi (National Housing and Construction Company – NHCC)

Web: <https://www.nhcc.co.ug>, E-posta: info@nhcc.co.ug, Adres: Plot 1 Kira Road, Kamwokya, Kampala

11. Uganda Yatırım Otoritesi (Uganda Investment Authority – UIA) Web: <https://www.ugandainvest.go.ug>,
E-posta: info@ugandainvest.go.ug, Adres: Plot 22B Lumumba Avenue, Kampala

12. Uganda Ulusal İnşaat ve İnşaat Mühendisliği Müteahhitleri Birliği (UNABSEC – Uganda National Association of Building and Civil Engineering Contractors) Web sitesi: <https://www.unabsec.co.ug>, E-posta: info@unabsec.co.ug, Adres: UNABSEC House, Plot 2138, Sir Apollo Kaggwa Road, Kamwokya, Kampala, Uganda

UGANDA MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNE İLİŞKİN SONUÇ

- Uganda gerek müteahhitlik gerekse de teknik müşavirlik alanında yüksek potansiyele sahip bir ülke konumundadır. Doğu Afrika ve bölgesel ticaret koridorlarında stratejik bir merkez olarak Türk firmalarının Afrika pazarına açılan kapısıdır.
- Siyasi istikrarın varlığı, yatırım ortamının yabancı yatırımcıya elverişli olması, ucuz işçilik ve uluslararası kuruluşlarca sağlanan dış kredi imkanı yatırım için ülkeyi cazibe merkezi haline getirmektedir. Bu nedenlerden dolayı Türk firmalarının önünde önemli fırsatlar bulunduğundan gerekli takiplerin yapılarak özellikle uluslararası projelerde yer almaları son derece önemlidir.
- Uzun vadeli ve devlet destekli projeler ile Türk firmaları için yüksek fırsatlı bir pazar özelliğini taşımaktadır.
- Başarılı bir strateji: yerel ortak + alt yüklenici + malzeme tedariki + uzun vadeli proje katılımı oldukça karlı olacaktır.
- En avantajlı yatırım alanları; Yol ve altyapı projeleri, Enerji ve su projeleri, Kamu konut projeleri ve PPP modelleri öne çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Uganda Bureau of Statistics (UBOS). 2025. Uganda Statistical Abstract 2024/25. Kampala: UBOS.
2. Ministry of Works and Transport, Uganda. 2024. National Infrastructure Policy and Road Projects. Kampala: Government of Uganda.
3. Uganda National Roads Authority (UNRA). 2023. Annual Road Sector Performance Report. Kampala: UNRA.
4. World Bank. 2024. Uganda Country Economic Update: Infrastructure and Growth. Washington, DC: World Bank.
5. African Development Bank (AfDB). 2024. East Africa Infrastructure Investment Report. Abidjan: AfDB.
6. Uganda National Association of Building, Suppliers and Engineering Contractors (UNABSEC). 2025. Private Sector Capacity Report. Kampala: UNABSEC.
7. Fitch Solutions / BMI Research. 2025. Uganda Infrastructure & Construction Market Overview. London: Fitch Solutions.
8. Deloitte. 2024. Africa Construction & Capital Projects Insights. Johannesburg: Deloitte Africa.
9. UNCTAD. 2024. World Investment Report 2024: FDI in Developing Economies. Geneva: UNCTAD.
10. International Trade Centre (ITC). 2024. Trade Map: Uganda Export and Import Data. Geneva: ITC.

MÜŞAVİRLİĞİMİZİN İLETİŞİM BİLGİLERİ

E POSTA:kampala@ticaret.gov.tr

IP TELEFON: 0312 204 8199

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Teşekkürler.